

Loven af 19de Febr. 1861 bliver gennemført, og jeg finder, at det er rigtigt, at Lovgivningsmagten, der dengang, som jeg troer, var håardere end nødvendig imod den tiende Fæstefamilie, nu søger at raade Bod paa den Haardhed, der da blev udvist. Men hvorledes skal man nu gjøre det? Man kan ikke gjøre det ved at hæve den Ret, som Loven af 19de Febr. 1861 giver Godseieren til at udtage Gaarden til fri Raadighed; thi for det Første vilde man derved forstyrre alle de gavnlige Følger, som muligens kunde komme ud af denne Lov, og dernæst vilde man ikke opnaae det, man tilstræbte, idet man ikke kom de Familier til Hjælp, hvis Gaarde allerede ere udtagne, eller til hvis Udtagelse Godseieren har erhvervet Ret ved at sælge det tilsvarende Quantum Fæstegods. Det vilde altsaa ikke hjælpe, selv om man vilde gaae til at vedtage en Bestemmelse om, at denne Udtagelse til fri Raadighed skulde standses. Et andet Middel, der ligger nær for Gaarden, var at bestemme en Godtgjørelse, en Sum, der udbetaltes een Gang for alle til den Fæstefamilie, hvis Fæstegaard blev udtagen. Men hvorfra skal man tilvejebringe saadanne Penge? At ville tilvejebringe dem paa den Maade, som jeg veed har været paa Dntale mellem adskillige ærede Medlemmer her i Salen, nemlig ved at lade enhver af de 9 Gaardsalg bære en lille Afgift for derved at tilvejebringe en Godtgjørelse for den tiende Familie, hvem den hele Foranstaltning gaaer ud over, har den store Ulempe, at det vil trykke Afhændelsen til Eiendom og derved virke i høj Grad skadelig for Fæsteforholdets Afsløsning i det Hele. En anden Maade, man kunde vælge, var da den, at bevilge af Statskassen en passende Godtgjørelse til den tiende Familie. Mod dette Sidste kan jeg i og for sig ikke have Noget at indvende; hvis Rigsdagen skulde beslutte sig dertil, og det kan gennemføres, vilde jeg slet ikke ansee det for noget Urigtigt eller Urimeligt, at bevilge en saadan Godtgjørelse af Statskassen; men jeg er dog ikke gaaet til her at foreslaae noget Saadant. Jeg har i det Forslag, som jeg har tilladt mig at indbringe, kun foreslaaet, at der skulde gives denne Fæstefamilie Afgang til at faae

et billigt Laan af Statskassen til Kjøb af en Jordetendom enten paa første eller anden Prioritet med visse nærmere Begrænsninger, som de ærede Medlemmer vilde have seet angivne i mit Forslag. Jeg troer ikke, at det er noget særdeles stort Gode, som derved vil blive givet den vedkommende Familie; men jeg antager dog, at man paa denne Maade i mange Tilfælde vil kunne yde et nogenlunde tilstrækkeligt Middel til at skaffe Familien en hidtil manglende Erstatning for det Tilhold, den hidtil har havt paa Fæstegaarden. I Overensstemmelse med hele Aanden i Loven af 19de Februar 1861 og i Forfkrifterne om Afhændelse af Fæstegaarde til Eiendom har jeg foreslaaet, at det ikke skal være al Fæstereis Familie, som kommer i Betragtning ved et saadant Laan, men kun Fæsterens Børn og de, der i den nævnte Lov stilles lige med Børn; hvor der, altsaa ikke findes saa nær Beslægtede som Børn, Stedbørn, Pleiebørn eller Svigerbørn, vil Laanet ikke kunne begjæres. — Naar man nu spørger om, hvor stor den Risiko vil være, som Staten vil komme til at løbe, saafremt et Lovforslag som det foreliggende vedtages, saa vil jeg for det Første sige, at der slet ikke vil være nogen egentlig Risiko; thi naar Laanet ikke gaaer højere end til $\frac{3}{4}$ af Eiendommens Taxationssum, saa kan Statskassen være fuldstændig betrygget med Hensyn til sin Prioritet; men det kan dog være af Interesse at komme til nogen Klarhed over, hvormange af Statskassens Penge der kan blive Tale om at anbringe paa denne Maade. Jeg maa nu forud bemærke, at der ikke foreligger noget saadant Materiale, at man med nogen Bestemthed kan sige, hvor stor Summen vil blive; men der er dog til det Udvalg, der er nedsat til at behandle det større Fæsteforslag, fra Indenrigsministerens Side meddeelt nogle Oplysninger om Virkningerne af Loven af 19de Februar 1861, der ogsaa kunne kaste et Lys over de Forhold, hvorom der her er Tale. Man seer af disse Oplysninger, at ifølge Loven af 19de Februar 1861 § 2 er der deels udtaget, deels bevilget til Udtagelse ialt 72 Matriculnumere med et Hartkorn, der beløber sig til 162 Tdr. 7 Skpr. 3 Fodr.